

Zalán Tibor

Anyá, te vagy?

Hangjáték

Katona Imre József emlékének

Szereplők

Anyá

Fiú

Kisfiú

Képzelt instrukciók képzelt rendezőnek

A hangjáték alcíméül szomorú-játékot írhattam volna. Szomorú dialógusok sorozatát. Hosszú és lassú snitteket szándékoztam egymás mellé írni, melyeket a kisfiú monológjai szakítanak meg, tesznek teljesebbé – de nem mindig világosabbá. Ezek a monológok pergőbb ritmusúak, és hangulatukban is elütnek valamelyest az anyá-fiú párbeszédektől. A rendezőnek tisztában kell lennie azzal, hogy az egész leírt szöveg a fiú gondolataiban jelenik meg, tehát feldolgozásában kerülnie kell a reális dialógusokat és monológokat „kikeltő” effektusokat. A párbeszédeken érződnie kell a meditációnak, a monológok pedig olyan áthallások, melyek a gondolkodó agyában torzulásokat szenvedtek. Nevezetesen: az anyá nem létezik, a kisfiú szövegei pedig átítatódnak a felnőtt férfi összefüggéseket kereső tapasztalataival, így nem követik a valóságban létez(het)ett kisfiú rekonstruálható gondolkodásmódját. A leegyszerűsített szerkezet, a cselekménytelenség a számtalan gondolati kapcsolódás kibontását hivatott elősegíteni. A szokatlan hangulat megteremtését zenei eszközökkel képzeltem alátámasztani. A dialógusok „közeiben” dzsesszszongora- és szaxofonfutamokat gondolok el, a dialógusok és monológok alatt „zöreizenét” tartok előmozdítóknak. A kétféle zene ne különüljön el élesen, ahogy a dialógusok-monológok is egymásba folyhatnak.

Fiú Már csak egyetlen pecsét. Ennyi, amivel szolgálhat még a hazám. Hülyeség. Megfogadtam, hogy nem fogok elzékenyülni. Kifelé bámulok inkább az ablakon. De nem... Gyűlölöm az embertelen, fehér fényeket. A vallató, átvilágító fehér fényeket. Gyűlölöm az éjjeli határállomásokat. A csonton áthatoló fényei miatt. Mióta állunk itt? Meddig fogunk itt állni? S mikor jön már a határőr? Egy pecséttel tartozik még nekem az ország. Mindegy. (A határon túl úgylis...) Ideges vagyok. Pedig minden rendben. A legnagyobb rendben. Harminc napig még állampolgárnak számítok. Vajon merre lehetnek a drótok? Mikor hallottam őket először feszülni, mikor is? Viiiuiiiij, Viiiuiiiij! S fölöttük a közömbös tornyok, bennük a halál mesterlövészei.... ártatlan, álmos szemű kiskatonák. Milyen nevetséges, hogy most legálisan, kockázat mentesen.... sortüzek nélkül...

(szünet)

Mit keresnek a katonák? Kék létrákkal járkálnak az őrjítően erős fehér fényben. Oldalukon iromba pisztolyok. Tudnának ezek ölni? Nevetgélnek, álmosak, fejük felett madarak verődnek az éjszaki éghez. Hülyeség, most nem szépelegni kell. Most menni kell, utazni, most élni kell megpróbálni! Azok az éjszakai madarak csak denevérek. A denevér élveszülő – ezt valahol mostanában olvastam. Élveszülő. Sötétben szüli bele a gyereket, és sohasem látja meg, milyen is. Mert nem meri kivinni a fénybe. Megölné mindkettőjüket a fény...

(szünet)

Jöhetnének már a határőrök. Mióta várakozunk? Elvezítettem az időérzékeimet. Itt csak fehér fények vannak, kinyitódó és összecsukódó útlevelek, zseblámpák pásztái a kupék előtt, pisztolyok a fegyelmetlen kiskatonák oldalán. Most romantikus gesztussal el kéne törnöm az órámat, megállítani a pillanatot, amikor a vonat átgördül a drótok fölött. És eltenni az órát, és egyszer, sokára elmondani a gyermekeknak, unokámnak, hogy volt egy pillanat az életemben, amikor én állíthattam meg az időt.

(szünet)

Anya Tudod, hogy az idő nem áll meg.

Fiú Nem, az időt nem lehet megállítani.

Anya Akkor miért próbálsz most így felnagyítani a szerepedet?

Fiú Nem akarok én semmit sem felnagyítani, hidd el. Csak szokatlan. Csak az ember életében egyszer történik meg, hogy... a szerep...

Anya Mi az, ami csak egyszer történik meg az ember életében?

Fiú Miért vallatsz? Nem tudom, ki vagy te!

Anya Nem vallatlak. Én megismertelek.

Fiú Mit mondasz?

Anya Megismertelek. Gondoltam, beszéljessünk, amíg várakoznod kell.

Fiú Ne haragudj, nem tudom, ki vagy.

Anya Fáj, amit mondasz. Konok voltál kicsi korodtól fogva.

Fiú Te ismertél, amikor még kicsi voltam?

Anya Természetesen. Mindent tudok rólad, ami gyermekkorodban történt. A halántékon még most is ott a forradás... sírtál, amikor az üvegcsérépre ráestél... Kisfiú Milyen hideg a szoba. Várj, idehozom a dunyhát. Kár, hogy te nem látsz. Hogy neked ólomból vannak a szemeid. Ideállítalak a párkányra, s elmondom, mit látok az utcán. Várj, feljebb húzódom! Így jó. Figyelsz? A szemközti házból kijött egy bácsi. Sapka van a fején. Most elindul a sarok felé, tudod, arra, amerre a templom van. Most ér a templomhoz. A templomból kiszáll egy angyalka. Nem hiszed? Egy igazi angyalka. A haja hófehér, mint a cukor. Ezüstös a szárnya és piros szoknya van rajta. A szája is ki van festve piros rúzzsal. Nagyon szép angyalka. Belekarol a bácsiba, s a bácsi már nem olyan szomorú, mint amikor az előbb kilépett a házból.

(szünet)

Azt hiszed, nincsenek angyalok? Nappal nincsenek. Nappal én sem hiszek bennük. Az iskolában ilyen butaságokról nem is szabad beszélni. De most csak ketten vagyunk. És te a barátom vagy. Meg aztán, neked ólomból van a nyelved. Te biztosan csak ólomszavakat tudsz mondani... és azt a felnőttek nem értik. Most fordulnak be a sarkon. Már nem látom őket. Bizonyára felszálltak együtt az égbe. Az utcán most nem jár senki. Égnek a villanyok. Mit gondolsz, mit csinál a bácsi meg az angyalka? Az égben... Akarod, hogy megmondjam? Az angyalka sok-sok puha párna közé fekteti a bácsit, s letörli a vért a homlokáról. Miért nézel így rám? Nem mondtam, hogy vérzett a homloka? Biztosan indiánokkal csatázott. Nagyon vérzett. A vállán kék puska lógott.

(kulcs csikordul a zárban, ajtó nyílik)

Anya, te vagy?

(szünet)

Anya Huszonhat éve nem láttál.

Fiú Nem láttalak.... soha.

Anya De sokszor gondoltál rám.

Fiú Nem gondolhattam rád, hiszen nem ismerlek.

Anya Minden este azzal feküdtél le, hogy velem álmodsz.

Fiú Nem szeretek álmodni. Az álmok bántanak. Szomorúan ébredek, verejtékben. Régebben sokszor ébredtem arra, hogy sírok. S tudod, mi volt a szörnyű? Szorítottam a párna csücskét, s kiabáltam: ne menj el, ne menj el, ne... maradj... mert azt hittem... markoltam a párnát... azt gondoltam, hogy fogom a... fogsz...

Anya A kezemet fogod, azt gondoltad.

Fiú Nem ismerem a kezedet.

Anya Ismered. A nőknek azért fogtad meg a kezét, hátha felismered tapintásukban a kezemet...

Fiú Nem született újabb gyereked.

Anya Nem akartam újabb gyereket. Azt akartam, ne legyen újabb gyermekem.
 Fiú És boldog voltál így.
 Anya Talán. Mondhatjuk úgy is, boldog voltam. De ez nem tartozik rád.
 Fiú De igen. Minden rám tartozik. Mindent tudok rólad.
 Anya Én is terólad. Pedig nem láttalak... Nem hallottam rólad...
 Fiú Én sem hallottam rólad...
 Anya Még most is, férfiként is felsírsz álmodban.
 Fiú Nem szeretek álmodni.
 Anya Kevesebbet kellene innod.
 Fiú Te hogyan szoktál le?
 Anya Nekem könnyű volt – tudod, nagyon beteg voltam.
 Fiú Hetekig feküdtél, és senki nem nyitotta rád az ajtót.
 Anya Elkészültem a halálra.
 Fiú Elfogytál, mintha mindegyik nap kiharapott volna belőled egy darabot.
 Anya Kedves vagy...
 Fiú Csak a szemed, a nagy szemed fénylett a fekete párnán.
 Anya Szomjas voltam, örökké szomjas.
 Fiú És elkészültél a halálra. És nem volt mit innod.
 Anya Ó, az ember nagyon sokszor felkészül a halálára.
 Fiú Megúsztad, ezt is megúsztad, mindent megúsztál még életedben.
 Anya Tévedsz! Nem úsztam meg mindent.
 Fiú Mi volt az, amit nem sikerült megúsznod?
 Anya Te voltál. De pontosnak kell lennem: te vagy az. Most.

(szünet)

Kisfiú Nem fázol? Én fázom. Kicsit vársz, amíg felveszem a pulóveremet, utána elmondom neked, mit látok az utcán. Figyelj! Égnek a villanyok, minden villany ég az utcán. Felvonulás van, olyan, amilyenén délelőtt voltunk anyával. Rengeteg ember van lenn, szépen sorban mennek és énekelnek. Piros zászlókat visznek és táblákat, és a táblákon feliratok vannak. Kár, hogy én még nem tudok olvasni. A meséket is anya olvassa fel. Néhány betűt azért ismerek, ha nem is sokat. Az utcán nagyon sokan mennek. Lehetnek százbillióan, de még az is lehet, hogy ezerkétszázan. Nem látom mindet egészen pontosan. Képeket is visznek, a képeken bácsik vannak lefotózva. A fejük. Az egyik bácsi a mi osztályunkban is ki van téve. Nagyon szép bácsi, külföldi, szigorú, nagy bajusza van. És még itt van a másik bácsi is, akinek a képét hordozzák, ott áll a templom lépcsőjén és integet, mint délelőtt. Nagyon kedves bácsi, olyan kicsi és tömzsi. Jó lenne integetni neki, biztosan küldene nekünk nyalókát. De nem szabad kinyitni az ablakot, tudod, anya mondta, mielőtt elment. Mindig elmondja... és mindig elmegy. Anya nagyon híres. Délelőtt köszöngettek nekünk a bácsik. Ó volt a legszebb mindenki között. Pedig ott is voltak vagy háromszázbillióan. Vett nekem fagyaltot, és taxiautóval jöttünk haza. Te figyelsz rám? Azt a bácsit, akinek ott énekelnek, mindenki szereti. Még anya is. Olyan jószágos a mosolya. Én már filmben is láttam, megsimogatta egy kisfiú arcát. Az enyémet is megsimogatja, anya mondta.

Most leereszkedik azért a jó bácsiért egy helikopter, beül, integet, emelkednek... jaj... lefújta a kalapját a szél. Száll a kalap, bukdácsol a levegőben, s hova esik? Na, hékás, hova? A templomtorony tetejébe. Ráesik a keresztre. Ott van a bácsi kalapja a keresztten. Tudod, milyen kicsi a kereszt! A bácsi kalapja teljesen elta- karja, nem is látszik. Most jön ki a pap bácsi, és észreveszi, hogy mi történt. Talán imádkozik... de az is lehet, éneklí azt a vidám dalt, amit a menetelő sok bácsi és néni énekel... egy nagy ostyát tart a kezében, akkorát, mint a hold, odaszorítja a hasához...

(kulcs csikordul a zárban, nyílik az ajtó)

Anya, te vagy?

(szünet)

Anya Meleged van. Izzadsz.
Fiú Fülledt az éjszaka.
Anya Nekem is melegem van.
Fiú Pedig te az előbb kinyitottad az ablakot.
Anya Igen.
Fiú Könnyű nyári ruha van rajtad.
Anya Igen.
Fiú Miért viselsz éjszaka is ékszereket?
Anya Jaj, látod, elfelejtettem levenni a nyakamról.
Fiú Vedd le! Irtózom tőlük.
Anya Te pedig lazítsd meg a nyakkendődet!
Fiú Jó ötlet.
Anya Te mióta hordasz nyakkendőt?
Fiú Nem szeretem a nyakkendőket.
Anya Sokáig kötögetted a tükör előtt...
Fiú Máig nem tudom rendesen megkötni.
Anya Jól sikerült.
Fiú Ezt csak úgy mondod, hogy vigasztalj.
Anya Nem, tényleg jó.

(szünet)

Anya Eladtad a zongorádat.
Fiú Nem szeretek zongorázni.
Anya Napokig ültél a széken, a zongora előtt.
Fiú Igen.
Anya Pedig már nem volt ott a zongora.
Fiú Emlékezetből játszottam rajta.
Anya Nagyon szépen játszottál akkor, tudod?
Fiú Egyszer sem ütöttem mellé.

Anya A Bartókban sem.
Fiú A Bartókban sem.
Anya Pedig nagyon ideges voltál.
Fiú A zongorázás mindig megnyugtat.
Anya Amikor nem tudsz írni, odaülsz a zongorához és játszol.
Fiú Vagy inkább iszom.
Anya Rohadt dolog. Ülsz a papír fölött, és nem engedelmeskednek a szavak. Megtapadnak valahol a szápadlásodon, és nem tudod lesuttogni onnan őket.
Fiú Az ember nem az agyával ír, hanem a szájával. Én kimondom a szavakat magamban, mielőtt leírom.
Anya S az alkohol leáztatja őket.
Fiú Mind egy szálig.
Anya De ezek már roncsolt, elázott szavak.

(szünet)

Anya Eladtad a könyveidet.

(szünet)

Eladtad a bútoraidat.

Fiú El fogok költözni.
Anya Azt hiszed, egy vonatjeggyel meg tudod oldani ezt az egészet?
Fiú Nincsen egész. Megoldás sincs. Nem tudsz fogalmazni.
Anya A szabadságot nem lehet vonatjeggyel együtt vásárolni.
Fiú Nem tűröm, hogy ilyen szinten oktassanak ki.
Anya Ne haragudj, akkor én sem haragszom.
Fiú Nem akarok veled beszélgetni.
Anya De igen. Szükséged van rám.
Fiú Senkire sincs szükségem.
Anya Rám, egyedül rám van szükséged... csak rám.
Fiú Miért éppen rád? Ki vagy te?
Anya Az anyád vagyok.

(szünet)

Most melletted kell lennem.

Fiú Eddig nem kellett?
Anya Eddig megvoltál nélkülem.
Fiú Hazug vagy.
Anya Lehet. De most őszinte vagyok veled.
Fiú Onnan könnyű.
Anya Nincs onnan.
Fiú Hagyj békén elmenni.
Anya Csak gyere...
Fiú Nem, oda nem megyek, ahol te várhatsz.
Anya Ne légy komisz!
Fiú Az ablakon keresztül a nagy gyár reklámjára látsz rá.

Anya Levettem a cipómet, így kényelmesebb.
Fiú Töltöttél magadnak.
Anya Csak keveset, mert itt is borzalmas a hőség.
Fiú A férjed már lefeküdt.
Anya Későre jár.
Fiú Nem azért, mert öreg?
Anya Én is öreg vagyok.
Fiú Nem, te még fiatal vagy.
Anya Köszönöm.
Fiú Te nem tudsz megöregedni.
Anya De...
Fiú Nem leszel szép öregasszony. Az a csúnya öregasszony leszel, aki haláláig húsz év körülire konzerválja magát. Csak közelről nem szabad megnézned, mert elhányod magad....
Anya A testem még fiatal.
Fiú Sok pénzed van.
Anya Nagyon sok a pénzem, több, mint gondolnád. Elképzelni sem tudsz annyi pénzt.
Fiú És fiúkat vásárolsz belőle magadnak.
Anya Jól érzem magamat velük. Én jól érzem magamat így.
Fiú De kinevetnek a hátad mögött, te szerencsétlen!

(szünet)

Anya Téged is meg fognak egyszer vásárolni.
Fiú Fiatal vagyok és erős.
Anya Gyenge vagy, és kezdő alkoholista.
Fiú Semmi, csak gyűlölöm az éjszakai határállomásokat.
Anya Már nem tart sokáig.
Fiú Ezeket a fehér fényeket...
Anya Hunyd be a szemed!
Fiú Egész idő alatt csukva van.
Anya Ne hidd, hogy csak álmodsz!
Fiú Tudom, hogy csak álmodom veled.
Anya És ha felébredsz?
Fiú Ha felébredek, el fogsz tűnni. Talán örökre... megint.
Anya Miért mész el?
Fiú Elmegyek? Honnan hová?
Anya Mi elől szöksz?
Fiú Valami elől menekülök?
Anya Érzem...
Fiú Előled.
Anya Érzem.

(szünet)

Fiú Engem nem tudnak megvásárolni.
Anya Mint én a fiatal fiúkat...
Fiú Mint te azokat.
Anya Lehet, hogy idősödő asszonyok nem...
Fiú Azok semmiképpen.
Anya Ha nem azok, megvásárolnak majd mások.
Fiú Szabad leszek!
Anya Most is szabad vagy.
Fiú Ülök egy vonatban.
Anya És ideges vagy.
Fiú Mert ezek a rohadt fények...
Anya Minden határállomás ilyen – éjszaka. Látom a csontjaidat.
Fiú Megint a tükör előtt ülsz.
Anya Nem szeretem, ha rendetlen vagyok.
Fiú Hova tünteted a ráncaidat?
Anya Muszáj ezt megmondanom? Tudod, ezek női dolgok.
Fiú Frászt! Felvasaltatod a füled mögé őket, a füled mögé!
Anya Ha tudod, miért kérdezed?
Fiú Hány év bűne van a füled mögé felvarrva?
Anya Te csak bűnökben tudsz gondolkodni.
Fiú Csak bűneid mérnek meg a szememben.
Anya Nekem csak szenvedéseim vannak.
Fiú Mindegy, hogyan hívod őket. Ha védeni akarsz magadat, akkor szenvedések.
Anya Ha támadni akarsz, akkor bűnök... ennyire egyszerű lenne?
Fiú Ennyire gyűlöllek!
Anya Nincs jogod hozzá!
Fiú Neked volt jogod elhagyni engem?
Anya Nem hagytalak el.
Fiú Sodródtál az emberáradattal a szétvert szögesdrótok fölött...
Anya Magam voltam akkor is.
Fiú Világsikerről álmodtál.
Anya Na, látod, valamiben csak hasonlítunk mi ketten egymásra?
Fiú Ezért hagytál el?
Anya Nem hagytalak el. Már mondtam.
Fiú Huszonhat évig egyedül! Ezt nevezem szerető anyai gondoskodásnak.
Anya Ha együtt maradunk, akkor is reménytelenül boldogtalan lettél volna.
Fiú Te a lehetőséget vitted magaddal. Annak a lehetőségét, hogy boldog lehessenek. Hogy annyira ne legyenek egyedül...
Anya Mi értelme lett volna?
Fiú Amíg velem voltál, boldog voltam.
Anya Én tudom, mennyire nem...

(szünet)

Kisfiú Várj, várj! Előbb elrendezem a párkányon a párnát. Na, így rendben van. Figyelj, arra kérlek, figyelj! A múltkor is lepottyantál és eltörött a szuronyod. Most is másfelé bámulsz. Az utcán áll egy nagy fekete autó. Szerintem valami nyugati márka. Reggel óta nem szállt ki belőle senki. Kérdeztem anyát, azok ott bent az autóban halottak-e, de anya azt mondta, butaság. Meg hogy ne bámuljam folyton, mert valakinek feltűnik. Különös. Várj csak! Most emberek ugrálnak ki belőle. Óriási! Bemennek a szemközti házba. Tudod, a szemközti ház már régóta gyanús nekem. Ott vagy rablók vagy gyilkosok laknak. De lehet, hogy ott lakik a sárkány. Van legalább hét feje. Ezek pedig, akik az autóban ülnek, most megvív-
nak veled. Szikrák csapnak ki az ablakon, már látom is az egyik fejét a sárkánynak. Levágni, gyorsan levágni! Nem hiszed, amit mondok? Akkor máskor nem mesélek! Várj! Most jönnek vissza... Igaziból! Nincs velük a sárkány. Biztosan már odabent lekaszabolták. Egy néni van velük és egy idős bácsi. Csomag van náluk. Lehet, hogy elutaznak valahova, s a nagy fekete autóval segítenek nekik kimen-
ni az állomásra. Most beszállnak mindannyian az autóba, elindulnak. Elment a nagy fekete autó is, lehet ám, hogy az autóban rablók ültek. S várták, mikor fosz-
thatják ki a bácsit meg a nénit. Most pedig magukkal viszik őket, zsákba varrják és bedobják mindkettőjüket a Dunába. De a bácsi zsebében van egy kés, azzal kivágja a zsák oldalát, és kiúszik a partra. Azután, amikor ezek a rablók a nagy fekete autóikban éppen osztozkodnak a zsákmányon, melyet ártatlan emberektől raboltak össze, nos, a bácsi lecsap rájuk, és a kardjával összekaszabolja őket. El tudod képzelni? Anya azt mondta, a jó mindig győz, legyőzi a rosszat. Mármost, csak azt kell tudni, ki a rossz. Mert azt tudjuk, ki a jó. Anya a jó és én. És te is jó vagy, csak ide kell mindig...

(az ajtóban megfordul a kulcs)

Anya, te vagy?

(szünet)

Fiú Ha nem határozom el magam erre az utazásra, akkor még most sem jelentkeztél volna.

Anya Nem tudom. Most melletted vagyok.

Fiú Mellettem? Örülj, neked még vannak illúzióid.

Anya Azok nélkül már az én koromban...

Fiú Megint túl teátrális vagy.

Anya Színésznő vagyok, vagy mi a fene! Annak szabad...

Fiú Egy ideje már csak feleség vagy, aki mindent megkap, amit csak szeme szája megkíván.

Anya Most igen. De a most az más, az nem ér. Színésznő voltam.

Fiú Én is azt hittem. Sokáig.

Anya Csak hitted...

Fiú Csak hittem.

Anya Nyomozni kezdted utánam...

Fiú Kicsit sajnáltalak, tudod-e?
 Anya De nem találtál a régi újságok címlapjain.
 Fiú Először persze borzasztóan dühös voltam. Úgy éreztem, ebben is becsaptál.
 Anya Találkoztál régi kollégákkal.
 Fiú Mind emlékezett rád.
 Anya Sok irigyem volt.
 Fiú Nagyon szépeket mondtak rólad. Túlságosan is szépeket.
 Anya Tényleg? Nem csak úgy monddod?
 Fiú Tényleg szépeket.
 Anya Elmondták, hogy csapivalóan tehetségtelen voltam.
 Fiú Emlékszem, az egyiknél még mindig ott van a fényképed ez éjjeli szekrényen.
 Anya Azt kérdezted tőle, milyen színésznő voltam.
 Fiú Már nagyon öreg volt.
 Anya És ő azt felelte, káprázatos minden jelenetemben.
 Fiú Azt mondta, amit a többi.
 Anya És közben véreset köpködött a zsebkendőjébe.
 Fiú Nyomot hagytál az emberekben.
 Anya Az emberek hagytak bennem nyomot.
 Fiú Igazából nem volt egyetlen jó szereped sem.
 Anya Úgy mentem be a színházba, mint a nagyasszonyok.
 Fiú Néha egyetlen mondatot sem kaptál.
 Anya Nem volt olyan darab, amelyikben ne játszottam volna.
 Fiú S nem volt olyan rendező, igazgató, díszlettologató ember, akivel ne feküdtél volna le.
 Anya Nekem kellett a színház!
 Fiú Nekik meg te kellettél. Pontosabban, nem is te.
 Anya A játékom.
 Fiú A tested.
 Anya A tudat, hogy velem vannak.
 Fiú A pletyka mindegyiknek, hogy neki is sikerült, neki is. Egy egész színház találgatta, ki lesz a következő. Nálad!
 Anya Gazemberek.
 Fiú Pár év alatt mindenki kurvája lettél!
 Anya Magas körökben mozogtam.
 Fiú Igen. Minisztereket is részesítettél a kegyeidben.
 Anya Mítosz voltam, két lábon járó mítosz.
 Fiú Egy örökké a hátán fekvő, lábait széttáró mítosz. Szép!
 Anya Ne légy tiszteletlen!
 Fiú Hát nem látod?
 Anya Mit nem látok?
 Fiú Az atyaúristennel is lefeküdtél, mégsem tudtál kiharcolni magadnak egyetlen rendes főszerepet sem!
 Anya Az ágyban nem színésznő voltam.
 Fiú Csak a magányodat értették félre.

Anya Elviselhetetlen vagy! A hűség elviselhetetlen! Várj, hozok magamnak jeget!

(szünet)

Magányos voltam.

Fiú Reméltem, hogy nem jössz vissza.

Anya Elmondtál mindent?

Fiú Nem tudtál a festék szaga nélkül meglenni.

Anya A férfiak, akik vacsora után az ágyukba hurcoltak...

Fiú Nem tudtál egyedül lenni.

Anya Az összes, másoknak osztott, titokban megtanult női főszerep...

Fiú Előfordult, hogy súgtál befutott pályatársaidnak.

Anya Igen, igen, igen, igen!

Fiú És volt egy gyerek otthon, akit minden este bezártál, és megtiltottad, hogy égjen a szobájában a villany.

Anya Megírtad belőle az egyetlen sikeres könyvedet.

(szünet)

Fiú Nem gondoltam, hogy ilyen sokáig tart.

Anya Micsoda?

Fiú A várakozás.

Anya Ez a pár óra?

Fiú Nem, a huszonhat év.

Anya Közben ismert íróvá lettél.

Fiú Ó, hogyne. Ismernek.

Anya Előre köszönnek a házban.

Fiú Figyelik az újságokat, hátha találnak bennük írást tőlem.

Anya Előfordul, hogy az utcán összesúgnak, ha meglátnak.

Fiú Érdeklődnek utánam a nők.

Anya Pedig nehezen indult.

Fiú Baromi nehezen.

Anya Nem arattál az első novelláddal túl nagy sikert.

Fiú Azt mondták, nem elég életszagú, nem természetes.

Anya És írtál életszagú novellákat.

Fiú Van érzékem a stílushoz.

Anya Közben szerettél volna kiszabadulni a rád erőszakolt szerepből.

Fiú Mindig az álom érdekelt. Minden írásom az álomhoz hasonlít... a jó írásaim.

Anya Minden fiókban hagyott írásod.

Fiú Azokat akkoriban sehol sem közölték.

Anya Végig mást csináltál, mint amit szerettél volna.

Fiú Jól csináltam, amit csináltam.

Anya De már tudod, hogy nem leszel a legnagyobb.

Fiú Nem akartam vénen is fiatal író maradni.
 Anya A kiadó kidobott az összes álomnovelláddal együtt.
 Fiú Nem adtam fel.
 Anya Elmentél egy másik kiadóhoz.
 Fiú Ezek mind egy követ fújnak.
 Anya Innen is visszaküldték a könyvedet.
 Fiú Te bíztál bennem?
 Anya Tudtad, egyedül vagy, és alulmaradsz. Bizonyosság kellett.
 Fiú A bizonyosság kézzelfogható.
 Anya Mint például az útlevel.
 Fiú Mint például az.
 Anya De már a regényedben sem bízol.
 Fiú Ebbe már végképp ne szólj bele!
 Anya Nyisd ki a bőröndödet! Ott van legfelül. Lapozz bele! Teli van kimódolt párbeszéddel, érdektelen történésekkel...
 Fiú Mi közöd van az én életemhez?
 Anya A regényeidben is gyengék a szerkezetek.
 Fiú A kritika...
 Anya Szarok a kritikáidra.
 Fiú Hagyd már békén az életemet!
 Anya Itt is elkéstél egy fordulattal.
 Fiú Miféle fordulattal?
 Anya A nagy fordulattal.
 Fiú Biztos vagy ebben?
 Anya Egészen biztos. Lélekben vénen nem érdemes disszidálni... sem.

(szünet)

Kisfiú Akkora hold van az égen, alig férnek el mellette a csillagok. Nyugi, mondom az utcát, csak figyelj! Az utcán hó van. Csillog a holdsütésben. A villanyok ma sem égnek. Majdnem olyan világos van, mint nappal. Nem fázol? Meg ne fázz nekem, teremtette! Én is köhögök pár nap óta, anya szerzett a nyakamra egy vastag piros sálát, ha most meggyógyulok, többé nem fog a torkom megfázni. Az utcán egy áruló van. Sötétben bujkáló áruló. Olyan, amilyenről a tanító néni beszélt az iskolában. Ott áll a sötétben, és azt hiszi, nem látja senki. De én látom, s nem félek tőle, mert ide úgysem tud feljönni, az ajtó zárva van, a kulcs pedig anya bundájának a zsebében. Az arcát nem látom én sem. Az is lehet, nincsen arca. Az árulóknak nincsen arcuk, mert a sötétben úgysem látná az arcukat senki. Egy nagy, láncos kutya van mellette. A kutya is áruló, de én sajnálom a kutyát, mert ő biztosan csak hűségéből követi a gazdáját az árulásban. És nehéz lehet neki az a sok lánc. Ott áll az áruló a kerítés mellett. A kezéről csöpög a vér. Pontosan úgy, ahogyan a rajzos újságban láttam. Nagyon sok vér csöpög a kezéről, mert rettentően gonosz. Nem kell ám izgulnod, mert leszámolunk vele, mi minden árulóval leszámolunk. Ma az iskolában pattogatott kukoricából szívet készítettem, azt fogjuk elküldeni annak a múltkori kedves bácsinak a születésnapjára.

Ha majd megkapja, meg fogja enni, és akkor pedig pattogatottkukorica-szíve lesz neki a rendes mellett, és mindenkinek el fogja mondani, hogy tőlem kapta. Na, árulókám, még mindig ott bujkálsz, leselkedsz a sötétben? Előbb-utóbb ide fog jönni az a kedves bácsi, és a kardja hegyére tűz. Ő mindenkit szeret, de az árulókat gyűlöli. Az iskolában mondták, hogy nekünk is gyűlölnünk kell tégedet. Még nem tudom, hogyan kell gyűlölni, de anyától meg fogom kérdezni, s akkor jaj neked! Most egy autó közeledik, biztosan érte jönnek. Odalapul a kerítéshez... hű! A gazember! Az áruló fává változott, a kutya meg egy kis bokorra. Rájuk világít a fényszóró, s az autósok nem tudják, hogy ők azok. Hé! Számoljatok le az árulóval! Ah, ezek buták. Továbbmentek. Most megint ott állnak, a kutya meg az áruló. Most bennünket figyelnek. Ugye, nem félsz? A kutya szeméből lángok csapnak elő! Jaj! Most léptek egyet mindketten felénk. Hadd szorítsalak magamhoz! Ne félj! Ne félj, bennünket nem bántanak. Én még kisfiú vagyok, igen, én még kisfiú...

(kulcs fordul a zárban, nyílik az ajtó)

Anya, te vagy?

(szünet)

Anya A laposüveged.

Fiú A kristálypoharad.

Anya Látom, feltankoltál.

Fiú Akkor igyunk! Egészségedre! Mindjárt jobban érzem magam.

Anya Te most nagyon rosszul érezheted magadat.

Fiú Nem mondom, egy pazarul berendezett szobában kényelmesebben.

Anya Félig hanyatt dőlve a fotelban.

Fiú Félreraktam a leveleidet.

(szünet)

Anya Kellemes, ahogy a medvebőrhöz dörzsölöd a meztelen talpadat. Próbáltad már?

Fiú Az első leveledben elnézést kértél tőlem.

Anya Nevetséges. Egy gyerektől... Ne is folytasd!

Fiú De az a gyerek akkor még a te gyereked volt.

Anya Mindig ébren vártál.

Fiú A második levélben azt írtad, eljössz értem, és magaddal viszel.

Anya A nagy kertben várt már a fehér hinta.

Fiú A harmadik levélben arról írtál, hogy ott, ahol élsz, szüntelenül esik az eső.

Anya Elviselhetetlen a hőség.

Fiú A negyedik leveledben arról írtál, hogy együtt elmegyünk a nagy vízeséshez.

Anya Indiánkenut vettem neked, azzal röpülni tudsz a sziklák között.
Fiú Az ezervalahányszázadik leveledben megírtad, hogy miért nem írtál nekem, egyetlen levelet, egyetlen sort sem. Miért nem írtál? Még ezt sem írtad meg... még ezt sem.
Anya Nagyon elfoglalt a beilleszkedés. A munka.
Fiú De gondoltál rám, természetesen.
Anya Szüntelenül rád gondoltam.
Fiú Láttál, amikor a nevelőintézetben bordó mackónadrágban fogócskáztam a többiekkel.
Anya Fürge voltál, csak ritkán sikerült elfogniuk.
Fiú Amikor megszöktem, nem aludtál egész éjszaka.
Anya Itt ültem az ablaknál, s hallottam, ahogy csattog a tornacipőd az aszfalton.
Fiú Amikor visszavittek, nagyon megverték.
Anya Sírtam.
Fiú Hogy gyűlöltelek!
Anya Mert sírtam?
Fiú Mert hallottam, ahogy nevetgélteél a vendégeiddel.
Anya Féltékeny voltál a vendégeimre.
Fiú Megverték, és nem kaptam vacsorát.

(szünet)

Fiú Apám magas, kisportolt férfi volt.
Anya Azt sem tudod, ki volt az apád!
Fiú Fekete haja volt...
Anya Igen, szeszínű, vörösseszőke talán. Kicsi, keszeg ember volt.
Fiú És nagyszerű színész...
Anya Igen, költő volt, vagy afféle.
Fiú Hatalmas autón járt, vadonatúj nyugati kocsin...
Anya Igen, albérletben lakott, és biciklin száguldozott a szerkesztőségek között.
Fiú Téged a legelegánsabb szállodákban vacsoráztatott...
Anya Igen, egy kocsmában akadtam rá, véletlenül, a színház mögött.
Fiú Hatalmas virágcsokorral állított be minden este az öltöződbe...
Anya Igen, én fizettem a vacsoráit, a rossz szagú fröccseit, a részegségeit.
Fiú Nagyszerű férfi volt...
Anya Igen, ki se néztem volna belőle, hogy kapásból gyereket csinál nekem. Még annyira gyermeteg volt ő is.
Fiú Amikor megszülettem, örömeben a fél várost leitatta...
Anya Igen, amikor megtudta, hogy úgy maradtam, nevetett, és többé nem várt meg előadás után a kocsmájában. Ennyire örült neked.
Fiú És rajongott érted.
Anya Igen, rajongott értem. Rajongott, mint a többi félszáz, félezer.

(szünet)

Fiú Hozzád felhallatszanak az utcai zajok?
Anya Erre nincsenek utcai zajok. Nincsenek utcák.

Fiú A házat hatalmas kert veszi körül.
Anya Reggelenként sétálok a virágágyások között.
Fiú A kertész leveszi a sapkáját, úgy köszönt.
Anya A faluból friss tojást és tejet hoznak. Zöldséget, gyümölcsöt.
Fiú A kerti asztalon már ott hevernek a reggeli lapok.
Anya A napernyőt felállítatom, mert itt kora reggeltől erős a napsütés.
Fiú Hozzád nem hallatszanak fel az utcai zajok.
Anya Csönd van, mint a...
Fiú Mint a temetőben.
Anya Nem történik semmi. Mint a temetőben.
Fiú De az a mindig – úgymond. Nap mint nap.
Anya A férjem...
Fiú Őt nem szereted.
Anya Csöndes, korrekt ember.
Fiú Ő nem szereti a színházat.
Anya Üzletember, az üzletét szereti, ez természetes.
Fiú Esténként mégis színházba visz, operába. Koncertekre.
Anya És partikra. Unalmas, végtelen hosszú partikra.
Fiú Ilyenkor ismerkedsz, a végtelen hosszú, unalmas partikon.
Anya Itt ez a szokás.
Fiú A férjed pedig meghívja a kiszemelt pácienszt hozzátok.
Anya Az újdonsült barátaimat. Így választékosabb. Ebédre hívja őket.
Fiú De ő nem ér rá a megbeszélte időpontban, mert üzleti tárgyalásai vannak.
Természetesen...
Anya Elfoglalt ember.
Fiú Közben ül az emeleti szobában.
Anya Olvas vagy az iratait rendezi.
Fiú Talán hallja, hogy lenn a vendéggel hancúrozol.
Anya Lehet.
Fiú Talán a fal titkos kémlelőjén át figyel benneteket.
Anya Ne bánts! Meglehet, hogy figyel. Az ő dolga, miért.
Fiú Én téged bántalak, nem őt. S tudod, ez mit jelent.
Anya Mert akkor elhagytalak... azért bántasz.
Fiú Megint választékos vagy. Megöl a választékosságod.
Anya Akkor éjszaka is az ablakpárkányon ültél.
Fiú Vártalak, mint mindig.
Anya Sötét volt a szobában.
Fiú Megtiltottad, hogy villanyt gyűjtsak.
Anya Olyankor már aludnod kellett volna.
Fiú Nélküled félttem az üres lakásban.
Anya Soha nem mondtad, hogy féltél volna.
Fiú Egyszer sem kérdezted meg. Soha nem kérdeztél tőlem semmit.
Anya Mindent tudtam rólad.
Fiú Mert mindent elmondtam. Mert beszélgetni szerettem volna veled.

(szünet)

Anya Ültél az ablaknál, és az ólomkatonádnak meséltél arról, mit láatsz az utcán.
Fiú Az utcán soha nem volt semmi. És ő sem válaszolt.
Anya Kérdezted?
Fiú Kérdeztem!

(szünet)

Fiú Az utcán akkor éjjel felkéredzkedtél egy teherautóra. Felkönyörögted magadat, Anya. Borzalmas éjszaka volt.
Fiú Az autó tele volt emberekkel.
Anya A sötétben csak a rémült szuszogásukat lehetett hallani.
Fiú Te tudtad, hova mennek. Akkor már sok mindent lehetett tudni.
Anya Én is pánikba estem. Semmit sem lehetett tudni.
Fiú Az összes pénzedet odaadtad a sofőrnek.
Anya Mindennek megvan az ára. És még viszonylag keveset fizettem.
Fiú Pest határában arra gondoltál, mi lesz velem a bezárt szobában. Hogy halálra sírom magamat.
Anya Kiabáltam, álljanak meg, borzalmasan kiabáltam, forduljanak vissza érted.
Fiú De lefogtak, valaki az arcodba csapott.
Anya Félték, hogy igazoltnak bennünket. Leütöttek.
Fiú Valaki sírt melletted.
Anya Mindenki sírt. Az a valaki te is lehettél a szobában.
Fiú Órákon keresztül mentetek a sötétben.
Anya Nagyon fáztam. Végtelenített utazás volt.
Fiú Borzalmas csend mindenütt. Az éjszaka fenekén...
Anya És mindenfelé lövöldöztek.
Fiú Már a szemhéjamon is átsugároznak a fehér fények. Nem bírom tovább!
Anya Még egy kicsit kell várnod. Pár perc mindössze.
Fiú Várom. De már nem bírom sokáig.

(szünet)

Kisfiú Ma nagy a sürgés-forgás a házban. Várj csak, elmondok mindent, ne félj, csak eligazítom a fenekem alatt a párnát. Napok óta autók járkálnak éjjelente a ház előtt, de soha nem állnak meg, soha nem száll ki belőlük az a kedves alacsony bácsi, akinek a születésnapjára a pattogatottkukorica-szívet küldtem. Hajolj közelebb! Sűgök valamit. Ma elvitték a Jankovics bácsit. Tudod, aki a kilences lakásban lakik. A Jankovics néni sírt a lépcsőházban. Azt mondta, hajnalban jöttek el érte, amíg mi aludtunk. Az nagyon rossz lehetett a Jankovics bácsinak, mert bizonyára álmából keltették fel. Hogyhogy kik? Hát, akik elvitték. Azt nem tudom, kik vitték el, mert azt nem mondta senki. Azt mondták, azok. És még valaki azt is mondta hozzá, az átkozottak. Jankovics bácsi jó ember volt. Nagy a szakálla, kicsit már őszül, nagy a pocakja, szemüveget hord az orrán, és rengeteg könyve van. Azt mondták a házban, hogy nagy tudós. Járt már Angliában is, ahol pedig

csupa rossz ember lakik. Hogy mert odamenni a Jankovics bácsi? Ha akarod, látom őt most az utcán. Igen, éppen ő az. A kezében könyvet fog és olvas, mert szemüvegben biztosan lehet éjjel a sötétben is olvasni. Mellette ballag a két lánya, és velük van egy kicsi póniló is. Ha elfáradnak, felülnek a lovacskára, az viszi őket tovább. Messzire mennek, olyan messzire, hogy azok az átkozottak nem érik őket utol. Jankovics néni meg léggömbön repül fölöttük. Hatalmas, piros léggömbje van, golyóálló, hogy ne tudják a földről kidurrantani. Mert ha valaki kidurrantaná, akkor Jankovics néni menthetetlenül lepottyanna a templomkertbe, s az senki-nek sem lenne jó. Tudod, mit csinál? Palacsintát süt. És dobálja lefelé, a gyerekek meg kapkodják és eszik. Egészen sok gyerek van már az utcán, mind kap egy lekváros palacsintát. Jankovics bácsi nem eszik. Neki nem szabad. Azt mondják a lépcsőházban, hogy éheztek. A Csordás bácsi meg azt mondta erre, jól teszik, mert akkor lemegy a pocakja és megjön az esze. Ezt nem nagyon értem.

(szünet)

Hé, ne aludj! Az utcán már nincs senki. Lehet, Jankovics néni a léggömbjébe pakolta az egész világot és elrepült vele. Mindenkinek adott palacsintát, csak... csak nekem nem. Mert pajtikám, bennünket senki sem visz el innen sehova, nekünk senki nem ad semmit. Különben is, vacsorára nem szabad sokat enni. Na végre! Most valaki átmegy az utca túlsó oldalára. Mintha a mi házunkból jött volna ki. Viharkabát van rajta és sötét kalap. Megáll, rágyújt. Nekitámaszkodik a telefonfülkének és vár. A házat nézi. Pedig már késő van, jócskán késő. Kit várhat...

(kulcs fordul a zárban, ajtócsapódás)

Anya, te vagy?

(szünet)

Fiú Hogyan lehet kibírni az embernek a hazája nélkül?

Anya Nem kell gondolni rá!

Fiú Te szüntelenül hazagondolsz.

Anya A honvágyra nem kell gondolni.

Fiú Amit nem nevezünk meg, az nincs.

Anya Haza ott van, ahol a megélhetésed. A jogod a boldogsághoz.
A boldogságod.

Fiú Néha hazaálmodod magadat.

Anya Nem haza, csak a gyermekkoromba.

Fiú Mindegy.

Anya Nem mindegy. A gyermekkor nosztalgiája fontos.

Fiú Nekem nincs gyermekkorom.

Anya Mindenkinek van gyermekora. Még neked is.

Fiú Miért nem jöttél haza látogatóba?

Anya Nem mehettem. Képtelen voltam rá.
Fiú Hát ennyire mindegy?
Anya Hát ennyire fáj.

(szünet)

Jól megvagyok itt is. Megvan mindenem.

Fiú És kivel beszélgetsz, ha magyarul akarsz megszólalni?

Anya Veled beszélgetek. És te mindenre válaszolsz nekem.

Fiú Hazudok, legfeljebb mindenre hazudok.

Anya Nem tudsz, most nem. Olyan ez a beszélgetés, mintha átröngenezne a fehér fény. Látom a csontjaidat. A tüdőd. A májad, a vesédet. A lelked, a gondolataidat látom.

Fiú Isten legyen hozzád irgalmas!

Anya Ez nem regény. Ide nem szavak kellene. Soha nem voltál vallásos, nem úgy neveltelek.

Fiú Neveltél... hm.... hogy bírja odakint az ember?

Anya Hogy bírja odabent?

Fiú Kibírja.

(szünet)

Anya Akkor miért jöttél ki?

Fiú Nem köt ide már semmi.

Anya Edit kikísért az állomásra.

Fiú Hiányozni fog.

Anya Azt kérte, hozz neki japán legyezőt.

Fiú Ördög tudja, miért éppen legyező kellett volna neki.

Anya Búcsúzóul megsimogatta a halántékodat.

Fiú Utálok búcsúzkodni. Hazug és gerjesztett dolog.

Anya Őt nem hoztad magaddal.

Fiú Ez a vállalkozás annyira privát kell legyen, még a szeretteink sem tudhatnak róla.

Anya De én tudok. Látod, én ezt is tudom rólad.

Fiú Igen, te mindent tudsz rólam. Átkozottul jól informált vagy.

Anya Az új élethez legalább annyi kell, hogy teljesen elszakadjunk a régitől. Ezért nem hoztad Editet.

Fiú Ezért nem hoztam.

Anya Sokat fogsz rá gondolni.

Fiú Nem akarok rá sem emlékezni. Egy nagy-nagy agyimosás kellene most nekem.

Anya Az emigránsnak két szíve van, fiam. Az egyiket, amikor átlép a határon, elzárja tudatának valamelyik kamrájába. A másik szív hivalkodó, harsány, az új haza igényei szerinti. De néha, mikor elég nagy csönd van, hallatszik, hogy amaz, a bezárt dörömből, és szabadulásért rimáncodik.

Fiú De nincs neki szabadság többé.
Anya Nincs. Neki soha többé nincs.
Fiú Nem tudsz elijeszteni. Túl későn bukkantál fel!

(szünet)

Anya Hol fogsz lakni? Miből?
Fiú Telik a zongora árából. A ház árából. A bútorok árából.
Anya Itt pénz kell, sok pénz kell az élethez. Az itteni árak mellett hamar meg fogod enni a zongorádat.
Fiú Nálad ellakhatnék egy darabig.
Anya Éppen ezt akartam mondani...
Fiú Az egyik földszinti szobát berendezzük nekem.
Anya Különbejárat, különfürdőszoba, különvécé...
Fiú Különszobalány.
Anya Lesz az is. Különszobalány.
Fiú És szép lesz a különszobalány.
Anya Egész nap gépelni fogja a kéziratodat.
Fiú Este pedig az ágyamba bújik.
Anya Reggel pedig megint gépeli a kézírataidat.
Fiú Délelőtt postázza a szerkesztőségeknek, amit írtam...
Anya Délben pedig eldugja előled az elutasító leveleket.
Fiú Könyveket fogok kiadni. A saját pénzből adatom ki őket.
Anya S mi lesz a hasznod belőle?
Fiú Semmi. Az írás nem haszon.
Anya Az írás haszontalanság. Jól látod.
Fiú Nem azt mondtam. Azt mondtam, nem haszonért írok.
Anya Miből fogsz megélni?
Fiú Nem értek semmihez az íráson kívül.
Anya És ha én nem tartalak el?
Fiú Nem vagyok rászorulva.
Anya Dolgozni fogsz, kicsinyem, ahogy mások is keményen dolgoznak. A férjem üzemében talán el tudlak helyezni. Mi akarsz lenni? Esztergályos? Marós? Persze ellened szól, hogy be kell tanítani téged az elején.
Fiú Sohasem fogok fizikai munkát végezni...
Anya Ne félj, eltartalak.
Fiú Nincs szükségem a gondoskodásodra.
Anya Éppen arra van szükséged. Hozzám indultál el.
Fiú Azt sem tudom, hol élsz.
Anya Az nem fontos. Utazol, utazol, egyszer megállsz egy állomáson, kinézel, leszállsz, elindulsz, bolyongsz az idegen utcákon, egyszer csak kinézek az ablakon, látom, ott ácsorogsz a kapu előtt.
Fiú Halló, mondom én.
Anya Halló. Már vártalak.
Fiú Nem tudtam előbb jönni, nem haragszol, ugye?
Anya Semmi baj. Már előkészítettünk mindent, vár a szobád.

Fiú Kicsit elfáradtam. Huszonhat év van mögöttem.
Anya Szólok a szobalánynak, készítse el a fürdődet.
Fiú Az jó lesz. Sok szenny és kosz ragadt rám. Messziről jöttem.
Anya Szólok a szobalánynak, készítse el a fürdődet.
Fiú Messziről jöttem. Sok szenny és kosz ragadt rám.
Anya Fürdő után lepihenhetsz. Megvetettük az ágyadat.
Fiú Figyelmesek vagytok.
Anya Ritka vendég vagy nálunk. Alvás előtt felolvasok neked, ha akarod.
Fiú Mit olvasol fel? Mesét?
Anya Mesét, ha akarod.
Fiú Soha nem meséltél nekem! Most sem kellene a meséid. Még azok is hazugságok. Hazajöttél éjszaka, csak rám förmedtél, aludj már!
Anya A gyerekeknek aludniuk kell éjszaka.
Fiú Nem megyek hozzád.
Anya Nem is akartál hozzám jönni.
Fiú Nem is tudom, hol laksz.
Anya Nem lakom sehol.
Fiú S a ház?
Anya Nincs az a ház.
Fiú A szoba szobalánnyal?
Anya Nincsen szoba és nincsen szobalány. Kert sincs, kerti asztal sincs.
Fiú Akkor hát mi van?
Anya Semmi sincs.

(szünet)

Fiú Különös, kellemetlen szag van.
Anya Egy huszonhat éve elrohadt hulla szaga...

(szünet)

Kisfiú Fázom. Ma nagyon hideg van. Te is dideregsz, mi? Semmi baj! Gyere, odaviszlek az ablakhoz. Most nagyon izgalmas az utca. Szemközt a házzal egy tank áll. Délelőtt kiégett. Összeégett. Olyan, mint az én játéktankom. Csak ebben halott bácsik vannak. Hajnalban biztosan tankostól lemennek a síri világba. Tudod, a szellemek az első kakaskukorékoláskor eltűnnek a földről. Szép nagy tank, csillag van az oldalán. Kár, hogy annyira beletrafáltak. Az aszfalton bácsik és nénik alszanak, le vannak takarva zászlókkal. Már délután is ott aludtak, nagyon fáradtak lehetnek, ha ennyit alszanak. Lehet, hogy ők is részt vettek a harcban. Tudod, itt most háború van. Délelőtt sok néni és bácsi lövöldözött egymásra. Jöttek tankok is, azokkal a házakat lőtték. Mi nem voltunk itthon, biztosan azért nem lőtték ki az ablakunkat. Ha az a kedves bácsi itt lenne! Mert nincs ám itt. Nincs az országban. Elutazott valahová, messze. Anya azt mondta, nem is olyan jó bácsi, meg hogy rohadjon is meg. De akkor mi lesz a pattogatott-kukorica-szívemmel? Anya is jöhetne már! Fáj a homlokom. Amikor ma jöttünk

haza, megbotlottam egy alvó bácsiban és elestem. Megvágta valamilyen összetört üveg a homlokomat. A bácsi meg nem ébredt fel. Hát nem különös? Lehet, hogy mind halott, csak anya nem meri elmondani nekem az igazságot. Pedig én már mindent tudok. Az utca tele van üvegtörmelékkel, szétszórt táskákkal és leterített emberekkel. Tudod, mit jelent az, hogy szabadság? Mindegy. Erről ilyen sötétben nem érdemes beszélni. Szóval, teljesen lerobbantották a hernyótalpaikat. Nem fog ez elmenni innen már soha az életben. Álmos vagyok. Ma nem is vacsoráztunk. És...

(szünet)

Anya, te vagy?

(szünet)

Érdekes, mintha megjött volna. De nem, nem jött meg. Az utcán ma láttam egy lyukas zászlót. Egy ablakba volt kitűzve. Biztosan találat érte. Vagy egy rossz gyerek kinyírt belőle egy darabot. Olyan furcsa dolgok történnek mostanában. Nem hallottad? Mintha nyílt volna az ajtó...

(szünet)

Anya, te vagy?

(szünet)

Nem, nem ő jött. Nem jött. Miért nem jön már? Lehet, hogy ő is ott fekszik az utcán, arccal a kőre borulva? Miért nem válaszolsz? Mi lesz akkor velünk? Kiabáljunk együtt, hátha meghallja! Anya, te vagy? Anya, te vagy...? (Lassan a Fiú hangja is hozzáúszik a kisfiú panaszos kiáltásához.) Anya, te vagy? Anya, te vagy...?

Budapest – Soltvadkert, 1983. június–július